

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Projekt Hrana ni za tja v en dan

Donacije hrane

mag. Saša Dragar Milanovič

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano , Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo
in ribištvo

Komenda, 23.11. 2016

Vsebina

- **Svetovne potrebe po hrani ter premagovanje lakote**
- **Ravnanje z viški hrane v Republiki Sloveniji**
 - Dosedanje izkušnje razdeljevanja hrane
 - SURS – podatki o odpadni hrani
 - Sklep Vlade o razdeljevanju viškov že pripravljene hrane iz kuhinj javnih zavodov humanitarnim organizacijam za socialno šibke skupine prebivalstva
 - Kako reševati viške hrane
 - Kaj moramo storiti kot družba
- **Ureditev doniranja hrane v zakonu o kmetijstvu**

Svetovne potrebe po hrani in premagovanje lakote

- po podatkih FAO bo potrebno do leta 2050 za 9 milijard človeštva proizvesti 60 % več hrane kot jo proizvedemo danes;
- 800 milijonov ljudi trpi lakoto vsak dan;
- na svetovni ravni se izgubi ena tretjina vse hrane, ki se proizvede za potrebe ljudi;
- zavržki in izgube hrane znašajo 1,3 milijarde ton na leto v skupni vrednosti 400 milijard USD;
- zaradi odpadne hrane se na letni ravni proizvede kar 7 % vseh toplogrednih plinov ali 3,3 milijarde ton;
- Ukrepi za zmanjševanje izgub in zavržkov hrane, Ničelna lakota in Ničelne izgube s hrano (FAO, WFP, UNEP, IFAD);

Svetovne potrebe po hrani in premagovanje lakote

- ❑ Globalna konferenca v Haagu NIČ VEČ ZAVRŽKOV HRANE od 16. – 19. 6. 2015 je skušala nakazati rešitve pri premagovanju lakote in zmanjševanju izgub in zavržkov hrane:
 - informacijska osveščenost in zbiranje podatkov (harmonizacija in standardi, ocene ogroženosti, prenos znanja in podatkov);
 - ukrepi na strateški ravni, zakonodajni okvir, ki bo olajšal delovanje deležnikov v prehranski verigi, vključitev vrhunskih partnerjev privatnega in javnega sektorja ter vlad pri implementaciji mednarodnih in EU tržnih standardov;
 - primeri dobrih praks s praktičnimi rešitvami, tehnične inovacije pri spravilu pridelkov v državah v razvoju, izboljšanje infrastrukture za skladišča in distribucijske centre, etični kodeksi trgovine, ozaveščanje gospodinjestev v razvitih državah na koncu prehranske verige; trgovinski sporazumi in partnerstva; fleksibilnost pri vizualnih parametrih kakovosti manjvrednega sadja in zelenjave; prehrana v javnih zavodih ministrstev kot je en dan v tednu brez mesa – primer NL;

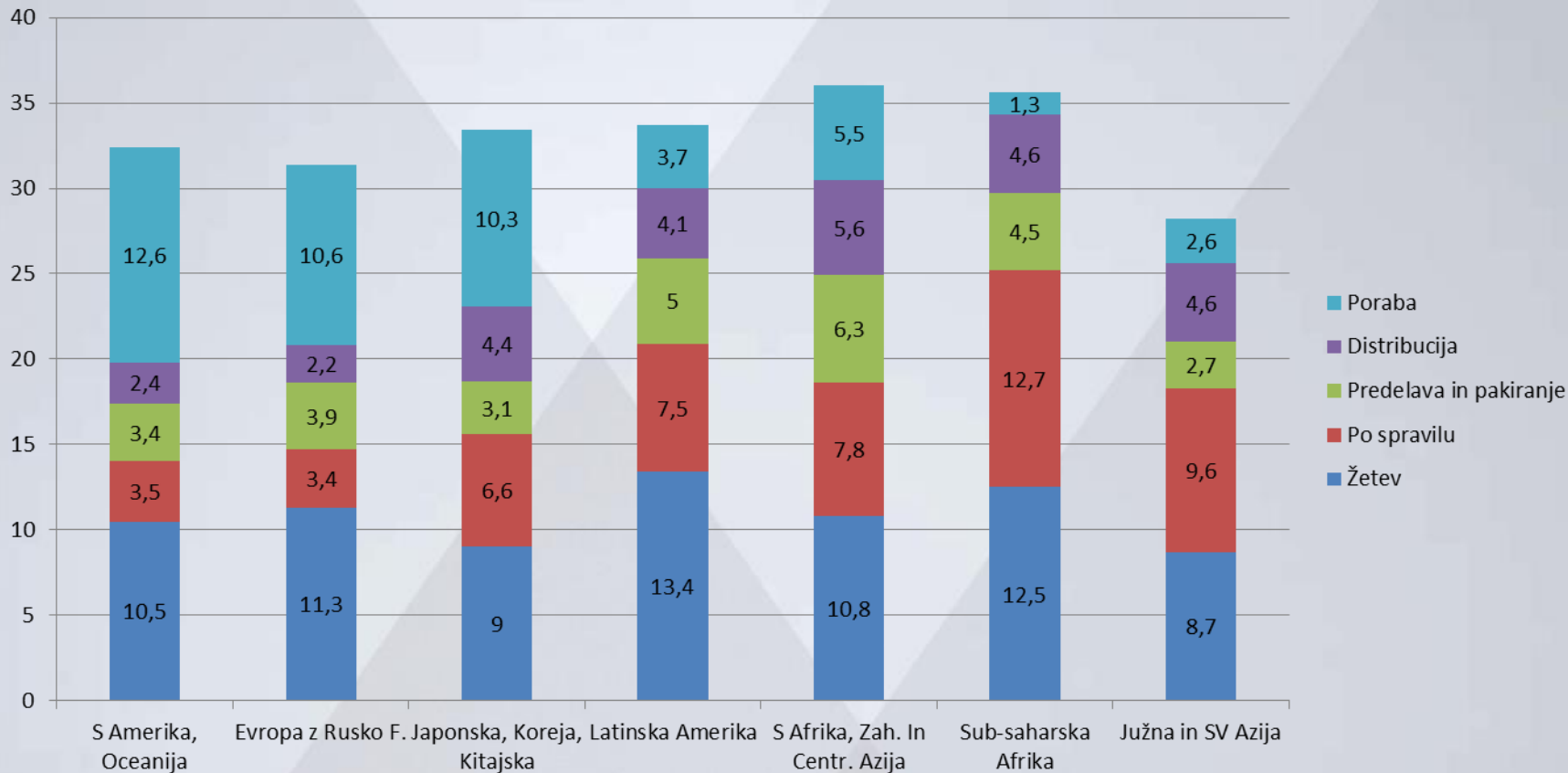
Indian Council of Agricultural Research
भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Vir: Trajnostno ravnanje s hrano, izgube in zavržki hrane, poročilo ekspertov o prehranski varnosti Mednarodnemu odboru za prehransko varnost (CWFS), Rim 2014

❑ Svetovne zaveze za reševanje izgub hrane (FAO, Svetovna Banka, ZDA, BRIC)

Svetovne potrebe po hrani in premagovanje lakote

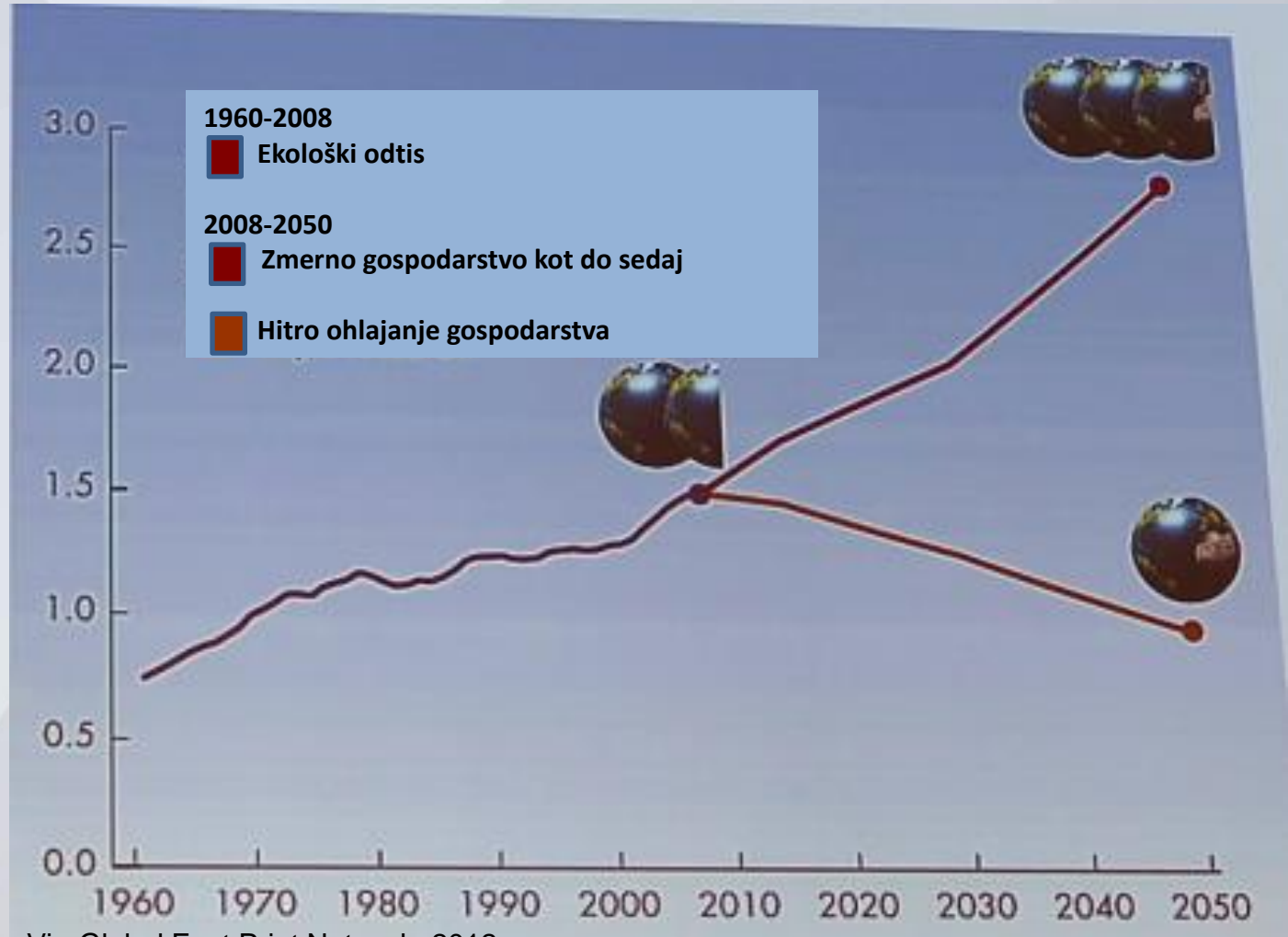
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

□ Borba proti zavržkom hrane, „Nahranimo planet“

Danes človeštvo uporablja ekvivalent 1,5 planeta zemlje

Zmerni scenariji ZN napovedujejo ob dosedanjih trendih rasti prebivalstva in potrošnje, da bomo **do leta 2030 potrebovali ekvivalent dveh planetov zemlje.**

Imamo samo eno zemljo!

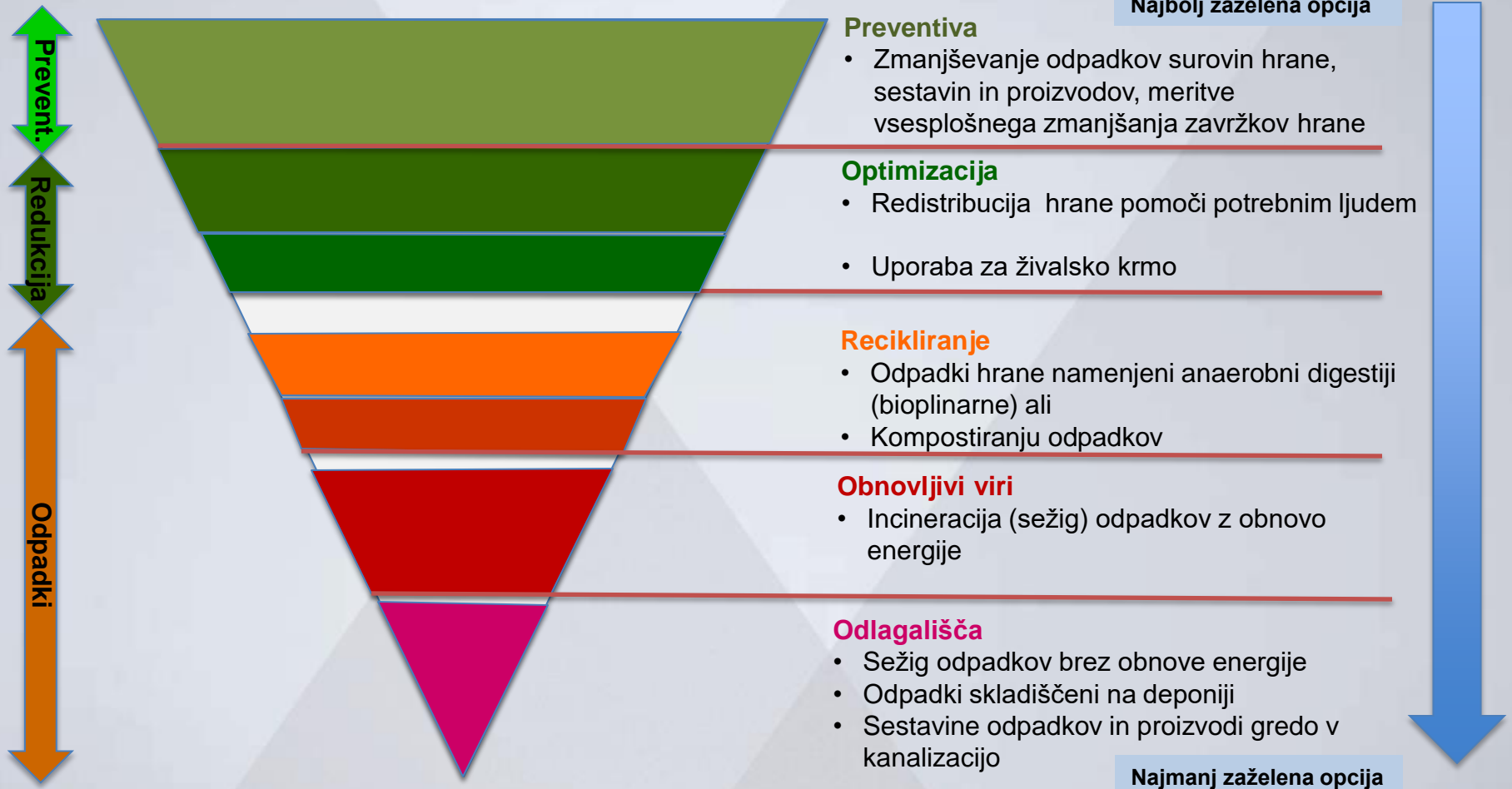
Vir: Global Foot Print Network, 2012

Svetovne potrebe po hrani in premagovanje lakote

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

PREPREČEVANJE ZAVRŽKOV HRANE IN UPRAVLJANJE Z VIRI – Krožno gospodarstvo

Ravnanje z viški hrane v Republiki Sloveniji

Dosedanje izkušnje razdeljevanja hrane

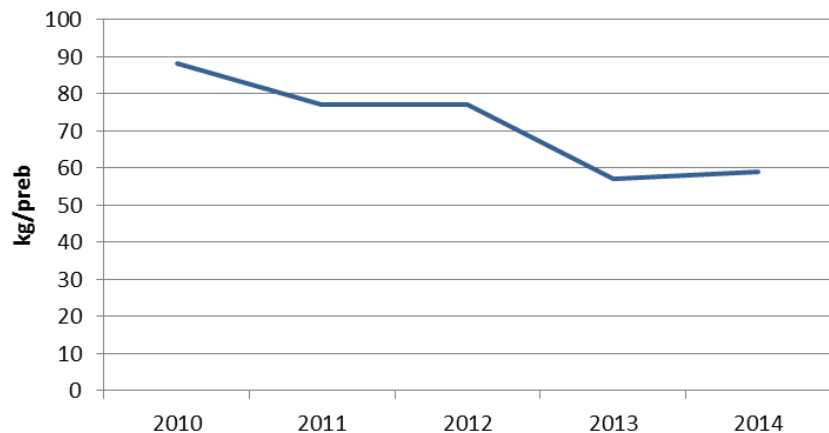
- Varstvo človekove osebnosti in dostojanstva je zapisana v 34. členu Ustave Republike Slovenije;
- Upoštevati moramo številne vidike: *moralno - etični; socialni; etični vidik –; humani vidik; ekonomski vidik; okoljski vidik* je zmanjševati obremenitve okolja z odpadki kamor sodi tudi zavržena hrana;
- Po podatkih okoljskih organizacij EU izvira kar polovica pripravljene hrane, ki konča kot odpadek, iz individualnih gospodinjstev razvitih držav;
- Po podatkih SURS in MOP pri nas vsako leto zavržemo 150.000 ton hrane oziroma se v Republiki Sloveniji na letni ravni zavrže od 75 – 82 kg hrane na prebivalca v letu 2012 oziroma 60 kg v letu 2014;
- Rezultati: viški hrane, ki se jim v trgovinah izteka rok uporabe humanitarne organizacije uspešno razdeljujejo socialno šibkim prebivalcem, zmanjšujejo se tudi zavržki hrane in sicer jih je 12 % manj kot pred štirimi leti;

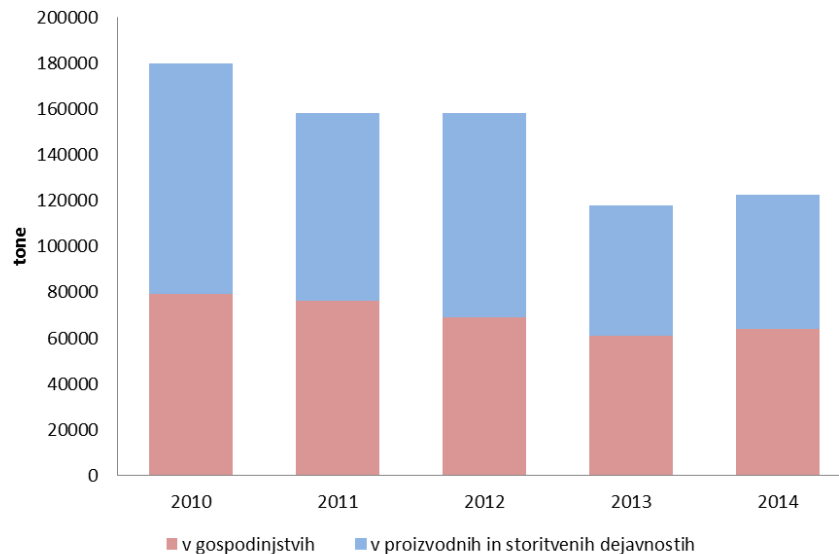
SURS – podatki o odpadni hrani

- Zajete le tiste vrste odpadkov, ki bi naj zajemale odpadno hrano

Nastale količine odpadne hrane, Slovenija

Izvor in količine odpadne hrane, Slovenija

Sklep Vlade o razdeljevanju viškov že pripravljene hrane javnih zavodov humanitarnim organizacijam (HO)

- Sklep Vlade o ustanovitvi projektne delovne skupine za usklajeno delovanje pristojnih državnih organov pri koordinaciji delovanja humanitarnih organizacij;
- Neporabljeno hrano iz javnih zavodov je potrebno s pomočjo humanitarnih organizacij prenesti socialno šibkim skupinam prebivalcev;
- Poziv vsem resorjem, ki razpolagajo z javnimi kuhinjami v šolah, vrtcih, vojašnicah, bolnišnicah, domovih za ostarele in policiji, da svoje presežke ponudijo humanitarnim organizacijam;
- Humanitarne organizacije Karitasa, Rdečega križa Slovenije, Lions Kluba, Slovenske filantropije, Zavoda Pod strehco že sodelujejo s trgovskimi družbami, ki donirajo;
- Vsi tisti trgovci, ki so se odločili za doniranje živil (Mercator, Špar, Tuš, Hofer, Lidl...), svojo gospodarsko dejavnost opravljajo tudi v javno korist;

- Ker gre za segment hitro pokvarljive hrane, še posebej pri ravnanju in transportu, je potrebno upoštevati minimalne tehnične pogoje in roke v predpisih, ki veljajo za hladno in toplo verigo;
- Določene kuhinje javnih zavodov bi lahko celo povečale število dnevnih obrokov za razdeljevanje viškov hrane socialno ogroženim prebivalcem;
- Pripravljen je predlog razdelitve viškov že pripravljene hrane med HO po vsej Sloveniji glede na količine pripravljenih dnevnih obrokov in kraj razdeljevanja;
- Po do sedaj zbranih podatkih bi lahko dnevno razdelili do 300 obrokov hrane iz kuhinj javnih zavodov za socialno ogrožene ljudi v RS;
- Humanitarne organizacije izpolnjujejo vse pogoje kot nosilci živilske dejavnosti s hrano;

Kako reševati viške hrane

1. Vzgoja mladih v vrtcih in šolah o odnosu do hrane (tako kot npr. ločevanje odpadkov)
2. Ljudje še vedno ne razumejo pomena
 - porabiti do
 - uporabno najmanj do
3. Zavržena hrana je strošek
4. Člani gospodinjstva imajo občutek krivde, da se hrana zavrže
5. Pametno nakupovanje
 - z listkom s seznamom živil, ki jih potrebujemo;
 - Kupujmo le potrebne količine
6. Pravilno skladiščenje in hlajenje živil
7. Ponovna predelava hrane, ki ostane

Kaj moramo najprej storiti kot družba

1. Potrebno je zagotavljati prehransko varnost in dostopnost hrane za vse ljudi, z dobrim upravljanjem s presežki hrane in s pomočjo humanitarnih akcij za socialno šibke prebivalce (**kmetijski vidik**);
2. Posebna skrb je namenjena zmanjševanju odpadkov hrane, ki konča v smeteh (povračilo za vračanje odpadne embalaže, emisijski kuponi) – **okoljski vidik**;
3. Z izobraževanjem o varni in doma pridelani hrani, prehranski vrednosti in zmanjševanju zavržkov hrane je potrebo skrbeti že pri najmlajših v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah (**šolsko izobraževalni vidik**);
4. Ozaveščati je potrebno potrošnike, ki naj bodo pozorni pri nakupovanju hrane in zavržkih v gospodinjstvih; vzpostaviti je potrebno stik z Zvezo potrošnikov s pobudo o ozaveščanju končnih potrošnikov živil (**gospodarski vidik**);
5. Še naprej je potrebno graditi mrežo humanitarnih organizacij, jih sistemsko usposablјati in opremlјati; razpis javnih del za prostovoljce znotraj HO in nabava tehnične opreme (**socialni vidik**);

Kaj moramo najprej storiti kot družba

6. Tudi država se zaveda pomena prehranske varnosti ter še posebej **socialnega in moralno etičnega vidika** pri pomoči potrebnih ;
7. Po vzoru drugih držav članic lahko tudi v RS preučimo možnosti za morebitne finančne olajšave za donatorje živil (**fiskalni vidik**):
 - na EU ravni je možnost dana
 - primeri nekaterih držav članic (Francija, Hrvaška, Nizozemska, ki delajo na tem projektu)
8. Sporazumi med trgovci, ŽPI, kmetijami in humanitarnimi organizacijami (**gospodarski vidik**) ;
9. Z začetim projektom Vlade je potrebno nadaljevati z veliko mero optimizma (**politični vidik**);
10. Graditi je potrebno na prostovoljstvu, vendar ga ne izčrpati (**sociološki vidik**) ;

Ureditev doniranja hrane v zakonu o kmetijstvu

Doniranje hrane

- (1) Doniranje hrane je brezplačno razdeljevanje hrane upravičencem v skladu z Uredbo 178/2002/ES.
- (2) Donatorji so gospodarske družbe, pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo s pridelavo, predelavo, distribucijo ali prodajo hrane v verigi preskrbe s hrano in v svojem poslovnem procesu hrano darujejo za humanitarne namene.
- (3) Posredniki pri razdeljevanju donirane hrane so humanitarne organizacije v skladu z zakonom, ki ureja humanitarne organizacije ter javni zavodi s področja socialnih in varstvenih storitev, ki razdeljujejo donirano hrano upravičencem iz četrtega odstavka prejšnjega člena.
- (4) Donatorji hrane in posredniki pri razdeljevanju doniranju hrane so nosilci živilske dejavnosti v skladu z Uredbo 178/2002/ES, ki so odgovorni za varnost hrane, nadzor nad njo v skladu z Uredbo 178/2002/ES in izpolnjevanje splošnih pogojev o higieni hrane iz Uredbe 852/2004/ES ter so vpisani v register obratov iz 152.a člena tega zakona.

Ureditev doniranja hrane v zakonu o kmetijstvu

(5) Upravičenci za prejem donirane hrane so:

- upravičenci do socialne pomoči v skladu s predpisi, ki urejajo socialno varstvo;
- prejemniki denarnih podpor in socialnih storitev v skladu s predpisi lokalnih skupnosti o sofinanciranju humanitarnih organizacij;
- osebe, za katere posrednik z veliko verjetnostjo oceni, da so potrebne pomoči.

Zagotavljanje varnosti donirane hrane

(6) Donira se lahko samo hrana, ki izpolnjuje vse predpisane zahteve glede varnosti hrane.

(7) Donatorji hrane lahko donirajo hrano glede na rok uporabe in sicer:

- za hrano z rokom uporabe "uporabno do" se ta hrana donira najmanj 12 ur pred iztekom roka;
- za hrano z rokom uporabe "porabiti najmanj do" se ta hrana donira najkasneje na dan pretečenega roka (živila z nizkim tveganjem);
- za hrano, ki je bila proizvedena ali pripravljena v trgovini za neposredno uživanje in se donira vsaj šest ur pred iztekom roka uporabe, oziroma največ tri ure pred zaprtjem trgovin (živila z visokim tveganjem);

Ureditev doniranja hrane v zakonu o kmetijstvu

Tehnična pomoč humanitarnim organizacijam

- (8) Ministrstvo lahko dodeli posrednikom pri razdeljevanju donirane hrane sredstva za nakup tehnične opreme na podlagi javnega razpisa.
- (9) Vlada določi podrobnejše pogoje, upravičence in merila za dodelitev sredstev iz tega člena.«.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Hvala za pozornost!

